

[Etusivu](#) > [2 - Oikeuteni rikostutkinnan aikana ennen oikeuskäsittelyn alkua](#)

2 - Oikeuteni rikostutkinnan aikana ennen oikeuskäsittelyn alkua

Mitkä ovat rikostutkinnan vaiheet?

Esi- ja rikostutkinnan tarkoituksena on koota todisteet tehdystä rikoksesta ja selvittää, onko (yksi tai useampi) epäilty tehnyt sen.

Syyttäjä aloittaa esitutkinnan, jossa poliisin tehtävänä on kuulustella mahdollisia tekijöitä, kerätä aihetodisteita ja kirjoittaa asiasta pöytäkirja.

Kun tutkinta on päättynyt, syyttäjä päättää joko jättää asian silleen tai siirtää sen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Kun on tehty rikos (crime) tai monimutkainen vähäinen rikos (délit), syyttäjä nimeää tutkintatuomarin, joka kerää ja tutkii syytettyä vastaan ja hänen puolestaan puhuvat tosiseikat ja asianhaarat. Tutkintatuomari asettaa syytteeseen kaikki henkilöt, jotka näyttävät olevan asiaan osallisina, ja hän voi joko itse tai poliisin välityksellä toteuttaa kotietsintöjä, takavarikointeja tai muita toimenpiteitä. Hän voi päättää vangita syytetyn.

Varsinkin rikostutkinnassa tutkintatuomari laatii asiasta raportin syyttäjälle. Tämä vaatii joko jättämään asian silleen tai siirtämään sen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Piirituomioistuimen tutkintajaosto päättää joko noudattaa tai olla noudattamatta syyttäjän vaatimusta.

Oikeuteni rikostutkinnan aikana

- [Kuulustelu / poliisin esitutkinta \(1\)](#)
- [Pidätys \(sekä eurooppalainen pidätysmääräys\) \(2\)](#)
- [Tutkintatuomarin kuulustelu ja tutkintavankeuteen määrittäminen \(3\)](#)
- [Vapauttamisesta päättäminen piirituomioistuimen tutkintajaoston istunnossa \(4\)](#)
- [Syyttäjän/tutkintatuomarin suorittama tutkinta ja vastaajan oikeudet \(5\)](#)
- [Tutkinnan päättämismenettely ja asian vieminen tuomioistuimen käsiteltäväksi \(6\)](#)

Kuulustelu / poliisin esitutkinta (1)

Mitä esitutkinnan aikana tapahtuu?

Uhrin tehtyä rikosilmoituksen tai poliisin todettua rikoksen tapahtuneeksi syyttäjä johtaa esitutkintaa ja yrittää selvittää rikoksen tekijän. Kun kyseessä on vähäinen rikos (délit), hän voi antaa tutkintatuomarin tehtäväksi koota asiaan liittyvät seikat. Vakavammat rikokset (crime) on aina siirrettävä tutkintatuomarin käsiteltäväksi. Tällöin voidaan kuulla todistajia. Syyttäjä, poliisi tai tutkintatuomari voi siis lähettää henkilölle kutsun saapua kuultavaksi tämän mahdollisesta osallisuudesta asiaan.

Mitä tarkoittaa olla "syytetty"?

Syytetyn oikeudet rikostutkinnassa syntyvät hetkellä, jolloin tutkintatuomari määrittelee hänet "syytetyksi" (inculpé) eli häntä vastaan nostetaan syyte lain rikkomisesta. Syytettyä pidetään kuitenkin syyttömänä siihen saakka, kunnes todisteet hänen syyllisyydestään esitetään tuomioistuimelle, ja se hyväksyy ne.

Mitä tietoja minulle annetaan?

Syytetyllä on oikeus saada tietoja syytteen luonteesta ja perusteesta eli niistä teoista, joista häntä syytetään, sekä oikeudellisista perusteista. Tämän tiedonsaantioikeuden ansiosta syytetty voi valmistella mahdollisimman hyvin

puolustuksensa. Tietojen on oltava helppotajuiset ja täydelliset, ja ne toimittaa syytetylle joko poliisivirkamies tai tutkintatuomari.

Voinko käyttää tulkkia, jos en puhu maan kieltä?

Jos syytetty ei puhu oikeusviranomaisten (poliisin tai tutkintatuomarin) käyttämää kieltä, hänelle hankitaan tulkki. Tulkki kääntää kaikki kysymykset ja syytetyn vastaukset.

Pidätys (sekä eurooppalainen pidätysmääräys) (2)

Mitä tapahtuu, jos jää kiinni itse teossa?

Jos henkilö jää kiinni itse teossa eli rikoksen tapahtumahetkellä ja hänen epäillään syyllistyneen kyseiseen rikokseen, poliisi voi pidättää hänet välittömästi. Poliisi voi pitää epäiltyä pidätettynä korkeintaan 24 tuntia. Rikoksen teossa mahdollisesti käytetyt esineet voidaan takavarikoida. Epäillyltä voidaan ottaa sormenjäljet, ja hänet voidaan valokuvata. Häneltä voidaan myös ottaa DNA-näyte. Sen jälkeen tutkintatuomari kuulustelee epäiltyä.

Milloin voin käyttää asianajajaa ja miten se tapahtuu?

Kun poliisi on pidättänyt epäillyn itse teossa tai tämä on tutkintatuomarin kuulusteltavana, poliisi tai tutkintatuomari on velvollinen ilmoittamaan epäillylle tämän oikeudesta käyttää asianajajaa ja antamaan tälle mahdollisuuden ottaa yhteyttä asianajajaan. Tämä ilmoitus on annettava kirjallisesti ennen kuulustelun aloittamista, ja siitä on annettava vastaanottotodistus kielellä, jota epäilty ymmärtää.

Voinko ottaa yhteyttä perheenjäseneen tai ystävään?

Poliisin on ilmoitettava epäillylle kirjallisesti, vastaanottotodistusta vastaan ja kielellä, jota tämä ymmärtää, tämän oikeudesta ilmoittaa asiasta valitsemalleen henkilölle. Epäilty saa myös käyttää puhelinta. Henkilö voi olla epäillyn perheenjäsen tai ystävä, ellei tämä haittaa tutkintaa.

Voinko ottaa tarvittaessa yhteyttä lääkäriin?

Pidätyksen yhteydessä epäilty saa ymmärtämällään kielellä laaditun ja vastaanottotodistuksella varustetun kirjallisen ilmoituksen oikeudestaan päästä viipymättä lääkärin tutkittavaksi. Myös syyttäjä voi nimetä lääkärin tutkimaan hänet joko omasta aloitteestaan tai epäillyn perheenjäsenen pyynnöstä.

Voinko ulkomaalaisena ottaa yhteyttä maani suurlähetystöön?

Epäilty voi ottaa yhteyttä valitsemaansa henkilöön eli halutessaan myös maansa suurlähetystöön.

Voidaanko minulle tehdä henkilöntarkastus?

Jos pidätetyn epäillään pidätyksen aikana piilottelevan esineitä, joista on hyötyä totuuden selvittämisessä tai jotka ovat vaarallisia hänelle itselleen tai muille, samaa sukupuolta oleva henkilö voi tehdä hänelle henkilöntarkastuksen.

Voidaanko kodissani, toimistossani tai esimerkiksi autossani tehdä kotietsintä?

Esitutinnan aikana epäillyn kodissa voidaan tehdä kotietsintä vain, jos hän on antanut siihen erikseen käsin kirjoitetun luvan. Jos rikoksentehtäjä on tavattu itse teossa, lupaa ei tarvita vaan kotietsintä voidaan tehdä mihin tahansa kellonaikaan. Jos on aihetta olettaa, että henkilö on syyllistynyt rikokseen, myös hänen autoonsa voidaan tehdä kotietsintä.

Rikostutinnan aikana kotietsintä voidaan tehdä vain klo 6.30–20.00. Epäilty voi saada jäljennöksen takavarikoiduista asiakirjoistaan ja pyytää takavarikoidun esineen palauttamista. Valtio palauttaa kyseisen esineen, jos sitä ei tarvita totuuden selvittämiseksi tai asianosaisten oikeuksien turvaamiseksi ja jos palautuksesta ei aiheudu vaaraa ihmisille tai omaisuudelle. Palautuksesta voidaan kieltäytyä, mikäli takavarikoinnista on säädetty laissa.

Vaaditaanko minua luovuttamaan DNA-näyte, sormenjäljet tai muita elimistön nesteitä?

Syyttäjän tai tutkintatuomarin määräyksestä ja epäillyn etukäteen antamalla kirjallisella luvalla poliisivirkamies voi ottaa tältä soluja DNA-profiilin määrittelemiseksi vertailua varten.

Epäillyn on annettava solunäyte, jos vaikuttaa siltä, että hänen ja käsiteltävänä olevien tekojen välillä on yhteys, ja jos nämä teot voivat johtaa vähintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen.

Verinäytteen ottamiseen epäillyn ei ole pakko suostua.

Syyttäjä voi määrätä ottamaan sormenjäljet, jos kyseessä on henkilö, jota epäillään itse teossa tavatuksi rikoksentehtäjäksi, sekä esitutkinnan aikana. Poliisi voi käyttää sormenjälkiä myöhemmin rikosten ennaltaehkäisyä, tutkintaa ja toteamista varten.

Jos sormenjäljet ovat välttämättömät henkilöllisyyden toteamiseksi, niitä voidaan vaatia rikostutkinnan yhteydessä silloin, kun tekijä on tavattu itse teossa, tai esitutkinnan tai oikeusapupyynnön yhteydessä tai pantaessa täytäntöön oikeusviranomaisen antamaa etsintäkuulutusta syyttäjän tai tutkintatuomarin luvalla. Poliisi voi käyttää sormenjälkiä myöhemmin rikosten ennaltaehkäisyä, tutkintaa ja toteamista varten, mutta vain jos epäilty on rikostutkinnan tai täytäntöönpanotoimenpiteen kohteena.

Miten tutkintatuomari voi määrätä minut kuulusteltavaksi?

Jos epäilty on vapaana, tutkintatuomari voi kutsua hänet paikalle kirjallisesti eli haasteella. Siinä tutkintatuomari vaatii epäiltyä saapumaan paikalle ilmoitettuna päivänä ja ajankohtana, ja hän kuulee epäiltyä välittömästi.

Tutkintatuomari voi kuitenkin myös määrätä poliisin noutamaan epäillyn paikalle, jos hän katsoo, että tämä saattaa paeta tai hävittää todisteita tai jos tämä ei noudata kutsua. Vakavammassa rikoksessa epäillyn oletetaan pakenevan, jos teosta voidaan lain nojalla määrätä rikosoikeudellinen rangaistus.

Pidätysmääräys voidaan antaa silloin, kun syytetty on paossa tai oleskelee ulkomailla ja jos teot, joista häntä syytetään, saattavat johtaa vankeusrangaistukseen.

Jos olen jonkin muun maan kansalainen, onko minun oltava läsnä rikostutkinnassa ja voinko osallistua siihen videon välityksellä?

Epäillyn on oltava läsnä kuulemistilaisuudessa. Videon välityksellä osallistumisesta ei ole säädetty.

Tutkintatuomarin kuulustelu ja tutkintavankeuteen määrääminen (3)

Mikä on tutkintatuomarin suorittaman kuulustelun tarkoitus?

Tutkintatuomari toteaa epäillyn henkilöllisyyden ja kertoo, mihin toimiin menettelyssä on ryhdytty. Hän ilmoittaa epäillylle myös syytteen nostamisesta eli siitä, että häntä syytetään vastedes virallisesti tietystä rikoksesta, ja kuulustelee epäiltyä niistä teoista, joista häntä syytetään.

Mitkä ovat oikeuteni tutkintatuomarin suorittamassa kuulustelussa?

Henkilöllä on oikeus saada tieto kaikista teoista, joista häntä syytetään, sekä toimista, joita on toteutettu esitutkinnan aikana tai menettelyssä, joka on aloitettu, kun hänet on tavattu itse teossa.

Tutkintatuomari on velvollinen ilmoittamaan syytetylle tämän oikeudesta turvautua valitsemansa asianajajan apuun. Tämä ilmoitus on annettava kirjallisesti ennen kuulustelun aloittamista, ja siitä on annettava vastaanottotodistus kielellä, jota syytetty ymmärtää. Jos syytetty ei itse valitse asianajajaa, tutkintatuomarin on hänen pyynnöstään nimettävä asianajaja viran puolesta.

Kuulustelu tapahtuu ainoastaan asianajajan läsnä ollessa, ellei syytetty erikseen kieltäydy käyttämästä asianajajaa.

Syytetyn on saavuttava oikeuteen, mutta hänellä on oikeus kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin. Tästä oikeudesta

on kerrottava syytetylle.

Syytetty voi aina korjata antamiaan lausuntoja; tunnustusta voidaan käyttää häntä vastaan vain, jos se on tehty vapaasti ja vapaaehtoisesti.

Syytetyllä on oikeus esittää todistajille kysymyksiä.

Syytetty voi olla yhteydessä asianajajaansa vasta ensimmäisen kuulustelun päätyttyä. Tuomari voi kieltää perustellulla päätöksellä syytettyä olemasta yhteydessä läheisiinsä (kirjoittamasta heille) enintään 10 päivän ajan.

Voinko käyttää tulkkiä, jos en puhu maan kieltä?

Tutkintatuomarin on kutsuttava kuulusteluun tulkki, joka kääntää kaikki kysymykset ja vastaukset sekä syytetyn kertomuksen tutkinta-aineiston uudelleenlukemisen yhteydessä.

Voidaanko minut palauttaa kotimaahani?

Ei. Syytetyn on pysyttävä Luxemburgissa ja tarvittaessa vankilassa, paitsi jos hänen kotimaansa viranomaiset vaativat hänen palauttamistaan saman rikoksen vuoksi ja Luxemburgin viranomaiset hyväksyvät sen, että tutkinta suoritetaan kyseisessä maassa.

Pydetäänkö rikosrekisteritietojani?

Oikeusviranomaiset tarkistavat käytännössä tutkinnan yhteydessä aiemmat tiedot eli myös rikosrekisterin.

Saanko tietää, ketkä ovat todistaneet minua vastaan, ja mitä muita todisteita minua vastaan on esitetty?

Syytetyllä on oikeus tutustua tutkinta-aineistoon. Yleensä tämä tapahtuu asianajajan välityksellä. Syytetty voi saada tietoja häntä vastaan lausuneista todistajista ja muista häntä vastaan esitetyistä todisteista. Hän voi tutustua itseään koskevaan tutkinta-aineistoon ensimmäisen kuulustelun jälkeen. Hän voi myös milloin tahansa pyytää tutkintatuomarilta lupaa tutustua tutkinta-aineistoon sisältyviin asiakirjoihin.

Pääsenkö vapaaksi vai pidätetäänkö minut?

Tutkintatuomari voi syytteen nostamisen ja kuulustelun jälkeen päästää syytetyn vapaaksi. Hän voi myös määrätä syytetyn tutkintavankeuteen antamalla pidätysmääräyksen. Tällöin poliisi vie syytetyn vankilaan. Tutkintatuomari voi kieltää tutkinnallisista syistä syytettyä pitämästä yhteyttä vankilan ulkopuolelle. Jos tämä kieltö poistetaan, syytetty voi soittaa vankilasta läheisilleen vankilan ehdottomia järjestyssääntöjä noudattaen.

Syytetyllä on oikeus pyytää päästä väliaikaiseen vapauteen missä tahansa menettelyn vaiheessa. Väliaikaisen vapauttamisen vastineeksi syytetty saatetaan velvoittaa maksamaan takuusumma, jolloin hänen prosessiosoitteensa on oltava Luxemburgissa.

Voinko lähteä maasta rikostutkinnan aikana?

Periaatteessa syytetty voi lähteä maasta rikostutkinnan aikana, ellei hän ole vangittuna. Jos teosta, josta häntä syytetään, voidaan tuomita lievä rikosoikeudellinen vankeusrangaistus (emprisonnement correctionnel) tai vakavampi rangaistus (jossa vankeuden kesto on Luxemburgissa asuville vähintään kaksi vuotta), tutkintatuomari tai piirituomioistuimen tutkintajaosto voi kuitenkin määrätä syytetyn oikeudelliseen valvontaan, jolloin häntä voidaan esimerkiksi kieltää siirtymästä tutkintatuomarin määrittelemien aluerajojen ulkopuolelle.

Mitä tapahtuu, jos minut on jo asetettu syytteeseen samasta rikoksesta toisessa jäsenvaltiossa?

Samaan tekoon perustuvasta rikoksesta voidaan rangaista vain yhden kerran, mutta syyte voidaan käsitellä kahteen kertaan, kunhan sitä koskevaa lopullista tuomiota ei ole annettu toisessa valtiossa. Jos kyseisessä valtiossa on käynnissä rikostutkinta, syytetty voidaan Luxemburgissa tapahtuvan käsittelyn sijaan luovuttaa kyseiseen valtioon syytteen nostamista ja tuomitsemista varten.

Vapauttamisesta päättäminen piirituomioistuimen tutkintajaoston istunnossa (4)

Jos olen vangittuna, miten ja keneltä voin pyytää väliaikaista vapauttamista?

Syytetty voi pyytää vapauttamistaan kaikissa tapauksissa eli milloin tahansa rikostutkinnan aikana, eikä vapauttamispyyntöjen lukumäärää ole rajoitettu. Hänen tarvitsee vain tehdä hakemus piirituomioistuimen tutkintajaostolle.

Jos syytetty on tutkintavankeudessa, hän voi myös pyytää väliaikaista vapauttamista esittämällä kirjallisen pyynnön vankilan henkilökunnalle.

Miten menettely etenee ja kuinka nopeasti?

Vapauttamispyynnöstä tehdään päätös kiireellisesti, viimeistään kolmen päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Tällöin on kuultava syytettyä ja tarvittaessa hänen asianajajaansa. Piirituomioistuimen tutkintajaosto tekee päätöksensä tutkintatuomarin kirjallisen ja perustellun lausunnon perusteella.

Voinko päästä väliaikaiseen vapauteen maksamalla tietyn rahasumman (takuun)?

Takuusta säädetään rikoslaissa. Tuomioistuin voi vapauttaa syytetyn väliaikaisesti takuusummaa vastaan. Se voi vapaasti päättää summan suuruuden. Tämä rahasumma takaa, että syytetty saapuu tutkintatuomarin ja tuomioistuimen eteen, suorittaa rangaistuksen ja maksaa sakot ja oikeudenkäyntikulut.

Joudunko valvontaan, jos pääsen väliaikaiseen vapauteen?

Vapauttamispäätöksen lisäksi syytetty saatetaan asettaa oikeudelliseen valvontaan. Viranomaiset voivat asettaa hänelle velvoitteita, kuten tiettyjen henkilöiden tapaamiskiellon tai matkustuskiellon.

Voiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Jos syytetty vapautetaan, syyttäjä voi valittaa vapautuspäätöksestä sen antopäivää seuraavan päivän kuluessa. Tällöin vankeus jatkuu siihen saakka, kunnes muutoksenhakutuomioistuin on tehnyt päätöksensä.

Vapauttamisen epäävästä tuomioistuimen päätöksestä voi aina valittaa muutoksenhakutuomioistuimeen.

Syyttäjän/tutkintatuomarin suorittama tutkinta ja vastaajan oikeudet (5)

Mihin toimiin tutkintatuomari voi ryhtyä?

Tutkintatuomari voi rikostutkinnan aikana käyttää monia eri keinoja rikokseen liittyvien seikkojen todentamiseksi.

Tuomari voi järjestää kotietsinnän tai ryhmätunnistuksen, kuulla todistajia, pyytää asiantuntijalausunnon, määrätä puhelinkuuntelun tai -paikannuksen tai peitetoiminnan aloittamisen.

Voiko tutkintamenettelyssä toteutettuun toimeen hakea muutosta?

Tutkintamenettelyssä toteutetusta toimesta voi tehdä kumoamisvaatimuksen piirituomioistuimen tutkintajaostolle.

Vaatus on esitettävä tutkinnan aikana, viiden päivän kuluessa siitä, kun toimi on saatu tiedoksi. Mikäli kumoamisvaatimusta ei esitetä tutkinnan aikana, sitä ei voida enää esittää istutokäsittelyssä.

Mitä muita muutoksenhakekeinoja on olemassa?

Kumoamisvaatimuksen lisäksi syytetyllä on oikeus vaatia lailla myönnetyn mahdollisuuden tai oikeuden kunnioittamista tai käyttämistä tutkinnan aikana. Jos vaatimusta ei huomioida tai siitä kieltäydytään, syytetty voi esittää vaatimuksensa myöhemmin toisessa oikeusasteessa vedoten siihen, että oikeudenkäynti ei ole oikeudenmukainen.

Mitä toimia voin vaatia tutkintatuomarilta?

Tutkintatuomaria voi vaatia asianajajan välityksellä ryhtymään toimiin, joiden tarkoituksena on osoittaa syytetyn syyttömyys. Syytetty voi siis vaatia kotietsintää, uutta kuulemistilaisuutta, puolustuksen todistajien kuulemista, ryhmätunnistuksen järjestämistä tai asiantuntijalausannon laatimista.

Syytetty voi myös toimittaa tuomarille asiakirjoja syyttömyytensä todistamiseksi tai vaatia tuomaria purkamaan tämän määräämän asiakirjojen, esineiden tai pankkitilien takavarikoinnin.

Tutkinnan päättämismenettely ja asian vieminen tuomioistuimen käsiteltäväksi (6)

Mitä tapahtuu tutkinnan päätyttyä?

Tutkintatuomari antaa määräyksen tutkinnan päättämisestä. Tällöin hän katsoo, että hän on täyttänyt velvollisuutensa totuuden selvittämiseksi ja että syytettyinä olevat rikoksentekijät on nimetty tuomitsemista varten.

Mitä oikeuksia syytetyllä on sen jälkeen, kun määräys tutkinnan päättämisestä on annettu?

Syytetty ja hänen asianajajansa saavat käyttöönsä syytettyä koskevan tutkinta-aineiston sekä tutkintatuomarin mahdollisesti antaman lausunnon viimeistään kahdeksan päivää ennen kuin piirituomioistuimen tutkintajaoston on määrä tutkia aineisto. Syytetyllä on oikeus saada tietoonsa kaikki tutkintaan perustuvat tiedot.

Hänellä on oikeus toimittaa vastauksensa – käytännössä asianajajansa välityksellä – ennen kuin tutkintajaosto antaa päätöksensä. Se antaa määräyksen joko syyttämättä jättämisestä (syytteistä luovutaan näytön puuttuessa) tai asian siirtämisestä tuomioistuimen käsiteltäväksi (syytettyjen tuomitsemiseksi).

Edellä mainittuihin tutkintatuomarin ja tutkintajaoston päätöksiin voi hakea muutosta tekemällä valituksen tutkintatuomarin määräyksestä tai piirituomioistuimen tutkintajaoston päätöksestä. Valituksen käsittelee muutoksenhakutuomioistuimen tutkintajaosto.

Voinko ilmoittaa jo ennen oikeudenkäyntiä olevani syyllinen kaikkiin syytekohtiin tai rikosnimikkeisiin tai joihinkin niistä?

Luxemburgissa ei ole tällä hetkellä käytössä syyllisyyden tunnustamismenettelyä.

Voidaanko syytekohtia muuttaa ennen oikeudenkäyntiä?

Syytekohtia voidaan muuttaa ennen oikeudenkäyntiä, mikäli esi- tai rikostutkinnan aikana käy ilmi uusia tosiseikkoja.

Linkkejä

[Rikoslaki](#)

[Rikosprosessilaki](#)

■ Päivitetty viimeksi: 28/10/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.